

Transcripció i normativització toponímica. Nomenclàtor toponímic de les Illes Balears

Text aprovat per la Secció Filològica
en les reunions plenàries del 13 de maig i de l'1 de juliol de 2016

Taula

1.	Justificació	3.1.21.	Pèrdua de [z] intervocàlica
2.	Criteris generals	3.1.22.	Pròtesi
3.	Fenòmens estudiats	3.1.23.	Rotacisme
3.1.	Fenòmens de fonètica	3.1.24.	Simplificació
3.1.1.	Afèresi	3.1.25.	Síncope
3.1.2.	Africació o fricativització	3.1.26.	La [v] antihiàtica
3.1.3.	Assimilació	3.1.27.	Vocalització
3.1.4.	Canvi de líquida i/o nasal en segment inicial	3.2.	Fenòmens de morfologia
3.1.5.	Desplaçament de l'accent	3.2.1.	Comentaris generals sobre l'article definit
3.1.6.	Diftongació de la [o] inicial en síl·laba lliure	3.2.2.	Aglutinació de l'article definit
3.1.7.	Dissimilació	3.2.3.	Caiguda de la preposició (i l'article)
3.1.8.	Ensordiment	3.2.4.	Feminització analògica
3.1.9.	Epètesi	3.2.5.	Masculinització analògica
3.1.10.	Supressió de la vocal final en mots esdrúixols acabats en <i>-ia</i>	3.2.6.	Les formes <i>ca</i> i <i>Son/Sos</i> i les combinacions de preposicions i articles
3.1.11.	Inflexió vocàlica	3.2.7.	Pluralització analògica
3.1.12.	Iodització	3.2.8.	Ús de majúscula o minúscula inicial en el genèric que acompanya el topònim
3.1.13.	Labialització	3.2.9.	Flexions amb ensordiment
3.1.14.	Metàtesi	3.3.	Fenòmens de lèxic
3.1.15.	Monoftongació	3.3.1.	Arcaïsmes
3.1.16.	Neutralització de la [o] àtona	3.3.2.	Barbarismes
3.1.17.	Palatalització	3.3.3.	Cognoms problemàtics
3.1.18.	Paragoge	3.3.4.	Variants antigues etimològiques residuals o testimonials
3.1.19.	Pas de [w] a labiodental fricativa sonora		
3.1.20.	Pèrdua de la [l] en síl·laba travant		

1. JUSTIFICACIÓ

La Comissió Tecnicolingüística del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la Universitat de les Illes Balears (UIB), conscient de la necessitat de sistematitzar les grafies dels topònims de les Illes Balears, ha elaborat des del 1995 aquests criteris per a la transcripció i normalització toponímica, que van ser aprovats inicialment pel Ple de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans en les sessions tingudes els dies 11 d'octubre de 1996, 13 de juny de 1997, 20 d'abril de 2001 i, finalment, el 13 de maig i l'1 de juliol de 2016.

Han participat en l'elaboració d'aquests criteris professors membres del Departament de Filologia Catalana i Lingüística General, membres illencs de la Secció Filològica de l'IEC, assessors lingüístics, becaris del Departament, becaris del Gabinet d'Onomàstica i alguns estudiosos especialistes en la matèria.

2. CRITERIS GENERALS

El corpus toponímic a partir del qual s'ha treballat no és la totalitat dels topònims de les Illes Balears, sinó que parteix de l'escorcoll sistemàtic de diverses àrees del territori més o menys representatives. S'ha realitzat un buidatge que ha permès extreure tots els casos que són significatius de determinats fenòmens lingüístics en els quals apareixen divergències entre el codi parlat i la normativa escrita.

A partir de l'estudi dels topònims de les àrees tractades, s'ha elaborat una relació dels diversos fenòmens lingüístics que poden ser objecte de discussió.

Els criteris que s'han tingut en compte han estat els següents:

1r) *L'etimologia*. Davant dues variants genuïnes amb la mateixa freqüència d'ús, s'ha donat preferència a la més acostada a l'etimologia: *illa Gavina* i no **illa Divina*.¹

1. L'asterisc que precedeix algunes formes indica que no són les adequades.

2n) *La tradició escrita.* Una llarga tradició escrita pot fer prevaler la forma culta enfront de la popular, per exemple *s'Almunia* i no **sa Munia*.

3r) *L'adequació a la forma viva.* Fins i tot en els casos en què la tradició escrita és poc o gens coneguda popularment, s'ha donat preferència a la forma viva: *Sobrevell* (d'acord amb la forma actual) i no **s'Alberg Vell* (forma restaurada); *ses Truqueries* i no **ses Tres Alqueries*.

4t) *La identificació amb el referent.* Si hi ha dues variants de topònims descriptius igualment genuïnes, es dóna preferència a la que s'acosta més a la realitat física de l'indret: *coves d'en Berenguer* (són dues coves juxtaposades) i no **cova d'en Berenguer* (tot i que hi ha parlants que ho diuen així).

5è) *L'homologació a tot el domini lingüístic.* Els topònims que contenen formes ioditzants, posem per cas, són tractats tenint present que el fenomen no és exclusiu de les Balears.

6è) *La popularitat del topònim.* Es dóna prioritat a la forma més popular, sempre que aquesta sigui genuïna. A Cabrera, per exemple, és preferible *illa des Conills* (coneguda majoritàriament amb aquesta denominació) a **sa Conillera* (variant d'ocurrència esporàdica).

7è) *Els hipocorístics i els malnoms.* Es manté la forma popular dels hipocorístics: *Norat, Tomeu, Toni i Xesca*. La grafia dels malnoms es regeix per la normativa: *can Roget* i no **can Rotget, can Perelló* i no **can Pereió, ca n'Apollònia* i no **ca na Peloni*.

En són excepcions:

— Els casos que s'allunyen massa de la pronúncia usual: *can Pevora* i no **can Pólvora, can Pascolí* i no **can Pasqualí, can Guergori* i no **can Gregori, can Tevet* i no **can Teuet*.

— Els casos que poden induir a confusió: *can Beia* i no **can Bella*.

8è) *La consciència culta.* Quan un element del topònim pot ser sentit com a vulgar per altres parlants del mateix lloc, que usen el mot en altres contextos, s'elegeix la forma culta, encara que en els reculls de topònims només aparegui la forma popular: *pedrera Blanca* i no **predera Blanca*.

9è) *El valor testimonial*. Si el nom en qüestió constitueix un exemple aïllat o especialment valuós d'un determinat canvi lingüístic, s'escriu d'acord amb la seva forma popular: *la Malè* i no **la Malesa*.

Aquests criteris s'apliquen als usos formals diversos en què apareix la toponímia —retolació, cartografia, ús administratiu— i es poden resumir indicant que els topònims es regeixen per la normativa general; s'han tingut en compte, però, els casos especials de formes amb molta tradició escrita,² les formes dialectals amb una extensió general (que no poden ser considerades localismes fonètics)³ i els hipocorístics i malnoms. Des del punt de vista fonètic, la forma gràfica ha de reflectir la pronúncia, llevat de fenòmens de caràcter molt local o popular⁴ i de casos que entrarien en contradicció amb topònims semblants.⁵

3. FENÒMENS ESTUDIATS

Els fenòmens lingüístics tinguts en compte en aquests criteris abasten tres camps gramaticals: la fonètica, la morfologia i el lèxic.

3.1. *Fenòmens de fonètica*

3.1.1. Afèresi

Els topònims que havien perdut un fonema o una síl·laba àtons en posició inicial de mot, però tenen un referent en la llengua comuna s'adapten a la

2. Al Principat de Catalunya, per exemple, el nom del municipi de *Castell de l'Areny* en lloc de **Castelldalareny* (< *Kastro Adalasingo*).

3. Al Principat, per exemple, la distinció entre *jonc* i *junc* o *mont* i *mund*.

4. Al Principat, per exemple, la pronúncia [pu'reŋ] de *Puig-reig*.

5. No es pot escriure una forma com **Lladó* si hi ha altres topònims iguals o relacionats amb la mateixa arrel que s'escriuen amb *e* d'acord amb l'etimologia i la informació documental.

normativa. Ex.: *camp de ses Abelles* i no **camp de ses Beies*, *cala Agulla* i no **cala Gúia*, *s'Albufera* i no **sa Bufera*.

Les excepcions a aquesta norma són les indicades en el segon paràgraf del criteri 3.1.7.

3.1.2. Africació o fricativització

En els topònims afectats per fenòmens d'africació o fricativització regeix la normativa. Ex.: *Cala Rajada* (nucli del municipi de Capdepera), *punta de sa Rajola*, *rota de sa Truja*, *can Roget*.

3.1.3. Assimilació

En els topònims afectats per fenòmens d'assimilació regeix la normativa. Ex.: *barraca d'en Carles* i no **barraca d'en Calles*.

Casos especials: *sa Sivina* i no **sa Savina* (perquè *sivina* és d'abast general a la contrada i és forma antiga i genuïna), *barraca d'en Moló* i no **barraca d'en Meló* (perquè es respecta la pronúncia, ja que es pot dubtar de si té relació amb *mola* o amb *meló*).

3.1.4. Canvi de líquida i/o nasal en segment inicial

En els topònims afectats per canvis de líquida o nasal en segments inicials es manté el canvi. Ex.: *s'Altigor* i no **s'Antigor*, *cocó de l'Ancai* i no **cocó de l'Alcai* (< *alcaid*), *cala Anclità* i no **cala Alclità* (< *alquitrà*).

3.1.5. Desplaçament de l'accent

En els topònims en què s'ha esdevingut un desplaçament de l'accent es respecta aquest desplaçament. Ex.: *punta de sa Curria*, *sa Gubia*, *es colcador de sa Novia*.

3.1.6. Diftongació de la [o] inicial en síl·laba lliure

En els topònims afectats per diftongació de la [o] inicial en síl·laba lliure regeix la normativa. Ex.: *pleta de ses Ovelles* i no **pleta de ses Auvelles*, *pesquera de ses Oblades* i no **pesquera de ses Aublades*.

N'és un cas especial *puig des Aucells*, perquè és una variant local antiga.

3.1.7. Dissimilació

En els topònims afectats per fenòmens de dissimilació regeix la normativa. Ex.: *ses Colònies* i no **ses Calònies*,⁶ *sa Barca Rompuda* (caló rocós) i no **sa Barca Rempuda*.

Tanmateix, es respecten els casos d'evolució puntual —a vegades, amb reducció de grup consonàntic— que són significatius des del punt de vista històric de la llengua i els de llarga tradició escrita. Ex.: *es Quericals* i no **es Clericals*, *sa Calobra* i no **sa Colobra*, *Son Belard* i no **Son Berard*.

3.1.8. Ensordiment

En els topònims afectats per l'ensordiment d'una consonant regeix la normativa, com a norma general. Ex.: *sa Barbacana* i no **sa Parbacana*, *es Closet* i no **es Closset*.

Se n'exceptuen els casos genuïns d'ús general a la contrada. Ex.: *s'Enterrossall* i no **s'Enderrossall*, *es Enterrocalls* i no **es Enderrocalls*.

3.1.9. Epèntesi

En els topònims en què s'ha afegit un so interior no etimològic, aquest fenomen es manté si és general. Ex.: *cova de s'Almànguera*, al costat de *torrent de s'Almangra*; *s'Alegaret*, al costat de *s'Algaret*.

6. Cal evitar la ultracorrecció *marbre* quan el vocable fa al·lusió al peix *mabre* (*Lithognathus mormyrus*): *pesquera des Mabres* i no **pesquera des Marbres*.

Hi regeix la normativa quan el cas en qüestió no és general. Ex.: *es Esculls* i no **es Escruis*.

3.1.10. Supressió de la vocal final en mots esdrúixols acabats en -ia

En els topònims esdrúixols acabats en *-ia* que havien perdut la vocal final regeix la normativa. Ex.: *na Guàrdies* i no **na Guardis*, *sa Síquia* i no **sa Siqui*, *ca n'Eulària* i no **ca n'Eulari*, etcètera.

No se segueix aquest criteri en casos fossilitzats com *ca Mavi* i no **ca ma Àvia*.

3.1.11. Inflexió vocàlica

En els topònims afectats per inflexió vocàlica regeix la normativa. Ex.: *cova de sa Llanxa* i no **cova de sa Llenxa*, *sa Guitarreta* i no **sa Guiterreta*.

3.1.12. Iodització

En els topònims afectats per iodització regeix la normativa quan hi ha un referent en la llengua comuna. Ex.: *s'Ullastre Verd* i no **s'Uiastre Verd*, *es Mestallar* i no **es Mestaiar*, *can Toll* i no **can Toi*, *na Perellona* i no **na Pereiona*.

En són excepcions els casos que poden induir a confusió, com *ses Païsses* i no **ses Pallisses*, *can Beia* i no **can Bella*.

3.1.13. Labialització

En els topònims afectats per labialització regeix la normativa. Ex.: *es Faralló* i no **es Foralló*, *ses Fermadores* i no **ses Formadores*, *s'Abeurador* i no **s'Abourador*, *ses Madraves/ses Almadraves* i no **ses Modraves*, *es Calàpets* i no **es Calàpots*.

3.1.14. Metàtesi

En els topònims afectats per metàtesi regeix la normativa. Ex.: *ses Ballarugues* i no **ses Barallugues*, *punta de Gregal* i no **punta de Guergal*, *s'Hostalet* i no **s'Hestolet*, *s'Alqueria* i no **sa Curia*, *cala Socarrada* i no **cala Secorrada*.

Pel que fa als antropònims, hom segueix el criteri 3.1.7: *can Guergori* i no **can Gregori*, *na Guinavetera* i no **na Ganivetera*, *na Secorrada* i no **na Socarrada*, *barraca d'en Mojarala* i no **barraca d'en Majorala*.

3.1.15. Monoftongació

En els topònims afectats per monoftongació regeix la normativa. Ex.: *s'Aiguavés* i no **s'Aigovés*, *s'Aigua Dolça* (cala i platja) i no **s'Aigo Dolça*, *caló de ses Egües* i no **caló de ses Egos*, *es Guaret Vell* (caseria) i no **es Goret Vell*.

Les excepcions també responen al criteri 3.1.7: *na Sovadora* i no **na Sauvadora* / **na Salvadora*, *can Pascolí* no **can Pasqualí*.

3.1.16. Neutralització de la [o] àtona

En els topònims en què s'havia produït la neutralització d'una [o] àtona regeix la normativa. Ex.: *es Boscarró* i no **es Buscarró*, *es Molí* i no **es Mulí*. Cal evitar ultracorreccions freqüents com **puig Nonó*, en comptes de *puig Nunó*, o **sa Colàrsega*, en comptes de *sa Culàrsega*.

N'és una excepció *Ruberts* i no **Roberts*, per la tradició escrita.

3.1.17. Palatalització

En els topònims afectats per palatalització, aquesta es manté quan aquest fenomen és general a la zona. Ex.: *es Xebellinar* (si tothom ho diu així) i no **es Sebellinar*, *la Xíndria* i no **la Síndria*.

En canvi, regeix la normativa en casos de palatalitzacions vocàliques sentides com a vulgars. Ex.: *ses Jaquetes* i no **ses Giquetes*, *sa Claveguera des Pastor* i no **sa Claviguera des Pastor*, *pi des Gegant* i no **pi des Gigant*.

3.1.18. Paragoge

En els topònims afectats pel fenomen d'addició d'un so no etimològic a final de mot, aquesta addició es manté. Ex.: *ses Fonts de n'Alis* (cala petita) i no **ses Fonts de n'Ali*, *cingle de n'Àlitx* i no **cingle de n'Ali* (però *puig de n'Ali*, d'acord amb la pronúncia habitual).

3.1.19. Pas de [w] a labiodental fricativa sonora

En els topònims en què s'havia produït el pas de [w] a labiodental fricativa sonora regeix la normativa. Ex.: *es Creuers* i no **es Crevers*, *es Pouàs* i no **es Povàs*. Casos com *na Colava*, *na Gotleva*, *na Clavet*, *can Fidever*, *can Tevet*, s'escriuen d'acord amb la fonètica local.

3.1.20. Pèrdua de la [l] en síl·laba travant

En els topònims en què s'havia perdut la [l] en síl·laba travant regeix la normativa. Ex.: *s'Aljub* i no **s'Ajub*.

N'és una excepció *puig de sa Pevora* i no **puig de sa Pólvora*.

3.1.21. Pèrdua de [z] intervocàlica

Per norma general, en els topònims en què s'havia perdut la [z] intervocàlica regeix la normativa quan s'associa amb el referent comú corresponent. Ex.: *sa Devesa* i no **sa Devè*, *Son Fortesa* i no **Son Fortè*.

Les excepcions responen a les avinenteses següents:

a) Arcaïsmes. Ex.: *pou Juà* i no **pou Jusà*, *talaia Juana* (talaiot) i no **talaia Jusana*.

b) La llarga tradició escrita. Ex.: *s'Esgleieta* i no **s'Esglesieta*.

c) Casos en què, popularment, no s'associa el genèric amb el referent comú de la llengua. Ex.: *la Clo* i no **la Closa*, *la Malè* i no **la Malesa*, *sa Resclò* i no **sa Resclosa* (que, a més, avui ja és el nom d'unes cases de possessió).

3.1.22. Pròtesi

En els topònims en què s'ha produït l'addició d'un so no etimològic a començament de mot, aquest fenomen es respecta en algunes formacions postverbals com *aguaitador de sa Senyora* i no **guaitador de sa Senyora*, *s'Abaixadoret* i no **es Baixadoret*.

3.1.23. Rotacisme

En els topònims en què s'havia produït la transformació d'una consonant en vibrant regeix la normativa. Ex.: *carreró de ses Fantasmès* i no **carreró de ses Fantarmès*, *Son Cosmet* i no **Son Cormet*, *banc d'Eivissa* i no **banc d'Ervissa* (< *Esvissa*), *na Cosmena* i no **na Cormena*.

En són excepcions arcaïsmes com *pou de Jurà* i no **pou de Jusà*, *Marcolomar* i no **mas Colomar*.

3.1.24. Simplificació

En els topònims en què s'havia produït una simplificació consonàntica regeix la normativa. Ex.: *torm de la Seda* i no **tom de la Seda*, *torm des Coloms* i no **tom des Coloms*, etcètera.

3.1.25. Síncope

En els topònims en què s'ha produït l'elisió d'un so interior per síncope, aquesta síncope es manté quan, en l'ús, no alterna amb la forma plena. Ex.: *ses Bornades* i no **ses Boronades*, *es Lletrar* i no **es Lletrerar* / **es Lleterar*.

3.1.26. La [v] antihitàica

En els topònims en què ha aparegut una [v] antihitàica, aquesta consonant es manté si la [v] substitueix una [z] intervocàlica. Ex.: *es Gatovar* i no **es Gatosar*, *sa Pelovella* i no **sa Pelosella*, *es Llovar* i no **es Llosar*, *es Cavull* i no **es Casull*, *ses Cavernes* i no **ses Casernes*, etcètera.

En canvi, segueixen la normativa els casos en què la [v] no substitueix la [z] intervocàlica i, a més, el mot té referents clars en la llengua corrent, com per exemple, *banc des Llaüt* i no **banc des Llavut*, *ses Coaranyes* i no **ses Covaranyes*, *molí d'en Coa* i no **molí d'en Cóa*, *can Reüll* i no **can Revull*.

3.1.27. Vocalització

En els topònims afectats per fenòmens de vocalització regeix la normativa. Ex.: *s'Albelló* i no **s'Aubelló*, *Albarca* i no **Aubarca*, *es Delfi* i no **es Deufí*, *s'Alzina* i no **s'Auzina*, *sa Falç* i no **sa Fauç*, *can Selva* i no **can Seuva*, *can Silvestre* i no **can Siuvestre*, etcètera.

En canvi, no segueixen la normativa els arcaïsmes com *es Bauç*, i no **es Balç*.

3.2. Fenòmens de morfologia

3.2.1. Comentaris generals sobre l'article definit

Recomanem que l'article, tant del nom oficial dels nuclis de població com d'altres topònims, majors o menors, s'ajusti a la solució adoptada per la llengua parlada local, tot i que són també admissibles les formes amb article estàndard dels topònims que en la llengua parlada duen article salat.

En contacte amb les preposicions *a*, *de* i *per*, les solucions més escaients són: *as*, *des* i *pes*, respectivament; en contacte amb la contracció *ca*, la solució recomanada és *cas*. Pel que fa a l'article plural *es* seguit de mot començat amb vocal, es considera preferible *es* (solució habitual en eivissenc actual) en comptes de *ets*: *es Hostalets*. Quant a l'article després de la preposició *amb*,

es poden utilitzar ambdues formes: *es / so* (singular), *es / sos* (plural), d'acord amb la tendència actual.

3.2.2. Aglutinació de l'article definit

En els topònims afectats per l'aglutinació de l'article definit i el topònim es manté si és un fenomen general a la contrada. Ex.: *s'Espedregar* (si és la pronúncia general) i no **es Pedregar*.

3.2.3. Caiguda de la preposició (i l'article)

En els topònims afectats per la caiguda de la preposició i, de vegades, de l'article es manté. Ex.: *bassa Lluny* i no **bassa de Lluny*, *pleta Morell* i no **pleta de Morell*, *tanca Barrera* i no **tanca de sa Barrera*, *illa Gavina* i no **illa de sa Gavina*, etcètera.

En canvi, es recuperen la preposició i l'article si es tracta d'un fenomen purament articulatori: *punta des Nius* i no **punta es Nius*, *pi des Jai Toni* i no **pi es Jai Toni*.

3.2.4. Feminització analògica

En els topònims afectats per feminització analògica, aquesta feminització es manté. Ex.: *na Mostafana*, *na Roda*, *na Comellara*, *aljub Vella*, *avenc Fonda*, etcètera.

3.2.5. Masculinització analògica

En els topònims afectats per masculinització analògica, aquesta masculinització es manté. Ex.: *Son Poco*, *Son Fango*, *Son Paulo*, *sa Vallet*, etcètera.

3.2.6. Les formes *ca* i *Son/Sos* i les combinacions de preposicions i articles

Pel que fa a l'ús de l'apòstrof en les formes *can* i *Son* seguides de vocal, el criteri general d'apostrofació s'estén a tots els casos (amb una formulació gradual de l'aplicació) de *ca n'* i *So n'* davant de qualsevol nom començat per vocal. L'apostrofació de *ca n'* i *So n'* seguits de vocal segueix, per tant, la regla anàloga a la de l'article, de manera que, si és *ca na* o *So na*, l'apostrofació s'aplica sempre davant les vocals (o *h* + vocal) *a*, *e*, *o*, i davant *i* i *u*, si aquestes últimes vocals són tòniques.

Les formes *ca* (apòcope de *casa*), *Son* (grafia moderna de la contracció de *ço d'en*, 'allò d'en'), *Sos* (amb la contracció feta amb l'article salat) i les preposicions *a*, *de* i *per* adopten, davant els topònims balears, les combinacions que figuren en la taula següent. Així mateix, les combinacions de *can* i *Son* es poden veure exemplificades i detallades en el quadre que segueix la taula.

TAULA. *Les formes ca i Son/Sos i les combinacions de les preposicions a, de i per amb els articles*

	<i>a</i>	<i>de</i>	<i>per</i>	<i>ca</i>	<i>so</i>
<i>Amb l'article personal</i>	a en Toni Amer	d'en	per en	can Toni Amer	Son Toni Amer
	a n'Andreu	de n'	per n'	ca n'Andreu	So n'Andreu
	a na Maria	de na	per na	ca na Maria	So na Maria
	a n'Àngela	de n'	per n'	ca n'Àngela	So n'Àngela
<i>Amb l'article salat i amb l'article literari</i>	as Trenc / al Trenc	des / del	pes / pel	cas Roget / cal Roget	—
	a s'Avenc / a l'Avenc	de s' / de l'	per s' / per l'	ca s'Amitger / ca l'Amitger	—
				cas Amitgers ⁷ / cals Amitgers	Sos Llulls
				ca l'Abat ⁸	—
				cals Abats	—
	a sa Cala / a la Cala	de sa / de la	per sa / per la	ca sa / ca la	—
	a ses Valentines / a les Valentines	de ses / de les	per ses / per les	ca ses / ca les	—
	a s'Aigua / a l'Aigua	de s' / de l'	per s' / per l'	ca s' / ca l'	—
a ses Angoixes / a les Angoixes	de ses / de les	per ses / per les	ca ses / ca les	—	

7. Però no en singular (**Cas Amitger*), ja que induiria a alterar la pronúncia.

8. Cal tenir present que els topònims que col·loquialment van amb article literari no admeten l'ús amb article salat.

QUADRE. *Exemplificació i detall dels casos de can, ca n', cas, ca s', Son, So n' i altres combinacions*

<i>Casos de ca + {en/na, es/sa, el/la}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>	<i>Casos de So + {en/na, es/sa}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>
<i>ca + en + paraula que comença per consonant</i>	can	can Fita can Sifre	<i>So + en + paraula que comença per consonant</i>	Son	Son Berenguer Son Bieló
<i>ca + en + paraula que comença per vocal o h seguida de vocal</i>	ca n'	ca n'Estevet ca n'Ignasi ca n'Ullet ca n'Horrac	<i>So + en + paraula que comença per vocal o h seguida de vocal</i>	So n'	So n'Abatzer So n'Oliver So n'Amer So n'Orfila So n'Estaràs So n'Ullastre So n'Indiot So n'Hugo So n'Isern So n'Huguet
<i>ca + na + paraula que comença per consonant</i>	ca na	ca na Bernadina ca na Pocoví ca na Morella	<i>So + na + paraula que comença per consonant</i>	So na	So na Ciona So na Rosa
<i>ca + na + paraula que comença per a, e, o, i, u (aquestes dues últimes només si són tòniques), o per les mateixes lletres precedides d'una h</i>	ca n'	ca n'Aresta ca n'Escrivana ca n'Estranya ca n'Úrsula ca n'Escandell	<i>So + na + paraula que comença per a, e, o, i, u (aquestes dues últimes només si són tòniques), o per les mateixes lletres precedides d'una h</i>	So n'	So n'Agulla So n'Escaliva
<i>ca + na + paraula que comença per i, u àtones</i>	ca na	ca na Inès (Sencelles)	<i>So + na + paraula que comença per i, u àtones</i>	So na	

<i>Casos de ca + {en/na, es/sa, el/la}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>	<i>Casos de So + {en/na, es/sa}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>
<i>ca + es (sing.) + paraula que comença per consonant</i>	cas	cas Mut cas Ferró (Eivissa) cas Corb	<i>So + es (sing.) + paraula que comença per consonant</i>	Sos	
<i>ca + es (sing.) + paraula que comença per vocal o h seguida de vocal</i>	ca s'	ca s'Anglès ca s'Amitger ca s'Escrivà ca s'Inquero	<i>So + es (sing.) + paraula que comença per vocal o h seguida de vocal</i>	So s'	
<i>ca + sa + paraula que comença per a, e, o, i, u (aquestes dues últimes només si són tòniques), o per les mateixes lletres precedides d'una h</i>	ca s'	ca s'Hereva	<i>So + sa + paraula que comença per a, e, o, i, u (aquestes dues últimes només si són tòniques), o per les mateixes lletres precedides d'una h</i>	So s'	
<i>ca + sa + paraula que comença per i, u àtones</i>	ca sa		<i>So + sa + paraula que comença per i, u àtones</i>	So sa	
<i>ca + es (pl.)</i>	cas	cas Senyors cas Serres cas Jeronis cas Boixets	<i>So + es (pl.)</i>	Sos	Sos Monjos Sos Julians Sos Sanxos Sos Carbons Sos Fulles Sos Ferrers Sos Bessons
<i>ca + ses</i>	ca ses	ca ses Xiquetes	<i>So + ses</i>	So ses	

<i>Casos de ca + {en/na, es/sa, el/la}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>	<i>Casos de So + {en/na, es/sa}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>
<i>ca + el + paraula que comença per consonant</i>	cal	cal Dimoni cal Sen Toni de sa Raconada cal Sen Bielet cal Rei cal Rosari cal Papa cal Sireno			
<i>ca + el + paraula que comença per vocal o h seguida de vocal</i>	ca l'	ca l'Amo en Joan des Tancat ca l'Abat ca l'Ardiaca ca l'Hereu ca l'Oro			
<i>ca + la + paraula que comença per a, e, o, i, u (aquestes dues últimes només si són tòniques), o per les mateixes lletres precedides d'una h</i>	ca l'	ca l'Estrella			
<i>ca + la + paraula que comença per i, u àtones</i>	ca la				
<i>ca + els</i>	cals	cals Reis			

<i>Casos de ca + {en/na, es/sa, el/la}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>	<i>Casos de So + {en/na, es/sa}</i>	<i>Combinació resultant</i>	<i>Exemples</i>
<i>ca + les</i>	ca les	ca les Estamenyes ca les Ànimes ca les Ramones			

3.2.7. Pluralització analògica

En els topònims afectats per pluralització analògica, aquesta pluralització es manté. Ex.: *es Favassos*.

3.2.8. L'ús de majúscula o minúscula en el genèric que acompanya el topònim

En els textos redactats cal usar generalment la minúscula inicial en el genèric o descriptiu que acompanya el topònim.

Això no obstant, el genèric que acompanya un topònim s'escriu amb majúscula inicial en els casos següents:

1) En els textos redactats, quan el genèric hagi perdut el sentit recte. Exemples: *el Pont de Suert* (població), *es Puig d'en Valls* (nucli urbà), *es Coll d'en Rabassa* (barri). Excepcionalment, podem escriure amb majúscula inicial els genèrics que es troben molt toponimitzats o que no tenen un ús general i que, per tant, no remetent a un significat geogràfic clar per a la major part de la població. Exemples: *l'Espluga Rodona* (*espluga* = 'cova'), *la Bora Gran* (*bora* = 'cova').

2) En els textos redactats, quan el context ho requereix, és a dir, a principi de paràgraf, després de punt, després dels signes d'interrogació i d'exclamació i després de punts suspensius.

3) En la retolació, on el genèric està en posició inicial absoluta. Exemples: *Puig Major*, *Cala Llonga*, *Platges de Comte*.

4) En la cartografia, on, en posició inicial absoluta, només s'escriuen en minúscula els articles. Exemples: *Puig Gros*, *Illa des Bosc*, *es Tossals Verds*, *en Caragoler*.

En les llistes de topònims disposats verticalment, el genèric que acompanya el topònim es pot escriure amb la inicial en majúscula o en minúscula segons quin sigui el criteri d'indexació i l'objecte de la llista. Així, en una llista que tingui com a finalitat fixar la grafia correcta dels topònims que ha de reflectir la cartografia, és molt indicat que els genèrics s'escriuin

amb majúscula inicial, mentre que els articles sempre han d'anar en minúscula; si la llista té com a objectiu fixar la grafia dels topònims en els rètols, els genèrics i els articles inicials s'escriuen amb la inicial en majúscula. En les llistes de topònims disposats horitzontalment, l'ús de la majúscula o la minúscula en els genèrics depèn del context: en majúscula només a principi de paràgraf, després de punt, després dels signes d'interrogació i d'exclamació i després dels punts suspensius.

3.2.9. Flexions amb ensordiment

Alguns topònims presenten flexions amb ensordiment. Si la forma ensordida és l'única documentada, es reflecteix l'ensordiment en la grafia: *torrent des Aljupets, es Putxet*, però *es Puget* (Santa Eugènia). Si alterna amb la sonora corresponent, té preferència la forma sonora. Ex.: *es Safareget* i no **es Safaretxet*.

3.3. Fenòmens de lèxic

3.3.1. Arcaïsmes

En els topònims que contenen arcaïsmes lèxics, aquestes formes es mantenen. Ex.: *es Camp Redó* (barri), *sa Cegonya, punta des Relotge, es Galiner, ca s'Escaravat*.

3.3.2. Barbarismes

Quant als topònims que contenen barbarismes, cal tenir en compte els cinc criteris següents:

1r) Es potencia l'ús de topònims genuïns tradicionals. Ex.: *camí de na Gosta* i no **camí des Palos*.

2n) S'adapten si hi ha poca diferència formal: *caseta des Carabiners* i no **caseta des Carabineros, sementer de s'Avió* i no **sementer de s'Avión, punta des Torpede* i no **punta des Torpedo*.

3r) Es tendeix a l'adaptació dels genèrics o descriptius: *embarcador de sa Madera* i no **embarcadero de sa Madera*, *s'Espenyador* i no **s'Espenyadero*, *es Varador* i no **es Varadero*, *ansa de Migjorn* i no **ensenada de Migjorn*.

4t) Es mantenen els barbarismes difícilment substituïbles a causa de la distància formal: *barraca des Parillo*, *cova des Guanete*, *barraca des Cabo*, *es Lote*, *can Sidoru*, *es Màrmols*, etcètera.

5è) Es mantenen els encapçalats amb la partícula *lo*, si no poden reemplaçar-se per altres topònims més genuïns. Exemples: *lo d'en Claro*, *lo des Sabaters*, etcètera.

3.3.3. Cognoms problemàtics

En els topònims que contenen cognoms problemàtics, en aquestes formes regeix la normativa. Ex.: *vall d'en Marc* i no **vall d'en March*, *quarterada de n'Esbert* i no **quarterada d'en Sbert*, *Son Proenç* i no **Son Prohens*, *prat de n'Esquella* i no **prat d'en Squella*.

3.3.4. Variants antigues etimològiques residuals o testimonials

En els topònims que constitueixen variants antigues etimològiques residuals o testimonials, entre les diverses formes més o menys acostades a l'etimologia, es dona preferència a la més estesa popularment: és preferible *Cotimplà* (<'còtil pla') en lloc de *Cotilplà* o de *Contimplà* (més allunyada encara de l'etimologia); *cocó de l'Ancai* (<'de l'alcaid') és millor que *cocó de l'Ancaid*.